

Коробова І. В. Методичні аспекти ситуаційного навчання майбутніх учителів фізики [Текст]/ І. В. Коробова // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [«Актуальні проблеми природничо-математичної освіти в середній і вищій школі», (Херсон, 15-16 вересня 2016 р.) / Укладач : В. Д. Шарко. – Херсон : Вид-во ХНТУ, 2016. – С. 45-46. тези, 3 стор.

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ СИТУАЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

Коробова І. В.

Херсонський державний університет

Активні методи та технології знаходять усе більшого поширення в професійній підготовці майбутніх учителів фізики. Це пов'язано зі зміною освітньої парадигми з традиційної «знанневої», на нову – компетентнісну, основним принципом якої є практична спрямованість навчання. Нині усе більш популярним стає «кейс-стаді» (*case-study*) – метод аналізу конкретних ситуацій. Його сутність полягає в тому, що студенту (учню) пропонують осмислити і знайти рішення для ситуації, що стосується реальних життєвих проблем (у тому числі і професійних) і опис якої відбиває певне практичне завдання [3]. Зазначимо, що застосування кейс-технологій в педагогічній освіті дозволяє вирішити найважливіші завдання системи професійної підготовки, а саме: а) забезпечити конструктивну взаємодію педагогічної теорії і практики; б) підготувати майбутніх учителів до вирішення професійних проблем; в) сприяти розвитку їх інтелектуального і творчого потенціалу (С. Тьоміна) [4]. Ситуаційне навчання відноситься до *неігрових імітаційних активних* методів навчання. Його перевагою є не лише отримання знань і формування практичних навичок, але і *розвиток системи цінностей* студентів, *професійних позицій, життєвих установок*, професійного світовідчуття [1]. Безпосередня мета технології *case-study* – спільними зусиллями групи студентів проаналізувати конкретну ситуацію (*case*) і виробити практичне рішення; закінченням процесу є *оцінювання* запропонованих алгоритмів і *вибір кращого* в контексті поставленої проблеми (О. Долгоруков) [1].

У межах нашого дослідження з метою формування у студентів методичної компетентності була розроблена *система кейс-вправ (методичних*

кейсів) з методики навчання фізики, впровадження якої дозволяє сформувавши методичні компетентності шляхом *інтеграції елементів реальної професійної діяльності в навчальний процес*. Під методичним кейсом (*ситуацією кейсу*) ми розуміємо *методичну задачу*, що є описом конкретної практичної ситуації, достатньої для її розуміння й організованого розбору групою майбутніх учителів, які навчаються під керівництвом викладача, або індивідуально окремим студентом (індивідуальний кейс).

З метою з'ясування джерел методичної інформації для створення кейсів ми звернулися до поняття «*навчальна методична задача*», або просто «*методична задача*». Однією з важливих її призначень є *попередження і профілактика методичних помилок* у майбутній професійній діяльності. Т. Смолеусова, О. Овчиннікова, О. Аюбова звертають увагу на завдання, *побудовані на реальних помилках учнів*, що часто зустрічаються у шкільній практиці. На думку науковців, такі завдання допомагають студенту *заочно накопичувати досвід*, розвивають в нього більш уважне ставлення до навчального матеріалу, слугують антиприкладом. Тому серед різноманітних класифікацій для розробки кейсів ми обрали запропоновану О. Автушко класифікацію методичних задач, що ґрунтується **на помилковості дій різних суб'єктів навчального процесу** [2, с. 21]. З цієї позиції виділяють наступні типи методичних задач: 1) задачі на аналіз дій учнів (*призначені для формування методичної компетентності (МК) середнього та достатнього рівнів*); 2) задачі на аналіз методичних дій учителя або студента-практиканта (*призначені для формування МК достатнього та високого рівнів*); 3) задачі на аналіз дій авторів навчальних книг з позиції проведеного ними відбору змісту (*призначені для формування МК високого та найвищого рівнів*). Отже, конкретні ситуації для розробки методичного кейсу беруться з практики навчання учнів фізики.

Для накопичення фактичного матеріалу для кейсів протягом тривалого часу ми пропонували студентам у період педагогічної практики створювати «банк учнівських помилок» та «банк методичних знахідок» вчителів фізики. На базі накопиченого таким чином фактичного матеріалу розроблялися ме-

тодичні кейси (ситуаційні задачі). У якості прикладу наводимо зміст методичного кейсу з методики навчання фізики для студентів четвертого курсу.

Міні-кейс №1. (*Аналіз помилок учнів*). Пропонується на практичному занятті з теми «Методика вивчення у 10 класі розділу «Кінематика»».

Сюжетна та інформаційна частини. **Сюжет:** Сергій Вікторович (студент-практикант) проводить урок фізики у 10 класі з теми «Рівномірний прямолінійний рух». На попередніх уроках учні вже з'ясували сутність понять: «механічний рух», «система відліку», «матеріальна точка», «траєкторія», «пройдений шлях», «переміщення». Етап актуалізації опорних знань організований у формі *фронтального опитування*. Учні уважно слухають і відповідають на запитання Сергія Вікторовича (СВ). СВ: «Дайте, будь ласка, означення пройденого шляху». Відповідь учня: «*Пройдений шлях – це відстань між початковою і кінцевою точками траєкторії*».

Допоміжні матеріали кейсу: 1) підручник Бар'яхтар, Божинова. Фізика – 10 кл.; 2) конспект лекції з МНФ «Методика вивчення у 10 класі розділу «Кінематика»»; збірник задач з фізики (механіка); 3) ПК.

Методична частина. Завдання для студентів: 1) проаналізуйте відповідь учня; 2) виявіть суперечність цієї ситуації; 3) розробіть коригувальні заходи щодо усунення знайденої суперечності (запропонуйте кілька можливих варіантів). Далі слідує **викладацька записка**, в якій подано вказівки для викладача щодо технології застосування даного кейсу під час заняття, рекомендації до розбору ситуації кейсу.

Досвід розробки системи методичних кейсів та впровадження ситуаційної методики навчання свідчить про її ефективність у процесі методичної підготовки майбутніх учителів фізики.

Література:

1. Долгоруков А. М. Метод case study как современная технология профессионально-ориентированного обучения / А. М. Долгоруков [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: www.evolkov.net/case/case.study.html (дата обращения: 01.07.2015).

2. Игна О. Н. Методические задачи в профессиональной подготовке учителя: содержание и классификации / О. Н. Игна // Вестник ТГПУ. – 2009. – Вып. 7 (85). – С. 20-23.

3. Тациян И. Н. Использование кейс-метода в практике профессионального обучения / И. Н. Тациян // Образование. Карьера. Общество. – 2014. – № 2 (41). – С. 13-16.

4. Т-21. Темина С. Ю. Кейс-метод: активное обучение принятию профессиональных решений // Среднее профессиональное образование. – 2010. – № 1. – С. 44-46.

Для цитування: Коробова І. В. Методичні аспекти ситуаційного навчання майбутніх учителів фізики / І. В. Коробова // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції [«Актуальні проблеми природничо-математичної освіти в середній і вищій школі», (Херсон, 15-16 вересня 2016 р.) / Укладач : В. Д. Шарко. – Херсон : Вид-во ХНТУ, 2016. – С. 45-46.